

اظهار نظر کارشناسی درباره:
 «طرح اصلاح تبصره (۱) ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل
 چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی»

مقدمه

ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۹۷ توسط مجلس محترم اصلاح شد و براساس آن حدود سهامداری سهامداران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی اصلاح شد و ضمانت اجرای آن به شدت تقویت شد. یکی از موضوعاتی که در این اصلاحیه مدنظر قرار گرفت تعریف مالک واحد و جایگزین کردن آن با شخص حقیقی و حقوقی و الزام به رعایت حدود سهامداری توسط مالک واحد بوده است. توضیحاً اینکه در متن ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ سقف مجاز تملک سهام به طور مستقیم یا غیرمستقیم برای اشخاص حقیقی و حقوقی تعیین شده است و در تبصره «۱» چنین آمده است:

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۹۴

شماره چاپ:

۱۴۶۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۴/۲۹

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر مطالعات

اقتصادی

سایر دفاتر:

مطالعات مالیه

عمومی و توسعه

مدیریت

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۶۵۷۳

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۵/۲۷

تبصره «۱»- اشخاص حقیقی سهامدار بنگاه‌های موضوع این ماده و اعضاء خانواده آنها شامل همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و مادر منحصرأ تا سقفی مجاز هستند سهام داشته باشند که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیئت‌مدیره را در این بنگاه تعیین کنند.	سال ۱۳۸۷ قانون مصوب
--	------------------------------

این در حالی است که در اصلاحیه سال ۱۳۹۷، سقف مجاز تملک سهام برای مالک واحد تعیین شده است و براساس تبصره «۱» این ماده مالک واحد به صورت زیر تعریف شده است:

تبصره «۱»- مالک واحد به شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل یا بیش از یک شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که به تشخیص بانک مرکزی و در قالب دستورالعمل شورای پول و اعتبار، دارای روابط مالی، خویشاوندی (سببی یا نسبی)، نیابتی یا مدیریتی با یکدیگر می‌باشند.	سال ۱۳۹۷ قانون مصوب
---	------------------------------

در این تبصره قانونگذار پا را از روابط سببی و نسبی فراتر گذاشته است و همه روابط ممکن را که به موجب آن ممکن است علی‌رغم حفظ حدود سهامداری برای هر شخص، به تسلط بر بانک یا مؤسسه اعتباری توسط مالک واحد منجر شود را در نظر گرفته است و ذکر مصادیق را به دستورالعمل شورای پول و اعتبار واگذار کرده است.

بررسی متن طرح

در ماده واحده طرح مورد بحث که با امضای ۴۶ نماینده تقدیم مجلس شده است، پیشنهاد شده است متن زیر جایگزین تبصره «۱» ماده (۵) قانون فوق‌الذکر شود:

متن پیشنهادی	تبصره «۱»- اشخاص حقیقی سهامدار بنگاه‌های موضوع این ماده و اعضاء خانواده و خویشاوندان سببی و نسبی آنها از جمله همسر، فرزندان و همسران آنان، برادر، خواهر، پدر و مادر منحصرأ تا سقفی مجاز هستند سهام داشته باشند که نتوانند مشترکاً بیش از یک عضو هیئت‌مدیره را در این بنگاه تعیین کنند. در صورت تصاحب بیش از میزان مقرر و بدون رعایت الزامات فوق‌الذکر، جبران هرگونه ضرر و زیان وارده، برعهده افراد مذکور خواهد بود.
--------------	---

* توضیح: تفاوت‌های متن با متن قانون مصوب ۱۳۸۷ به صورت خط زیرمتن مشخص شده است.

در بخش انتهایی متن پیشنهادی تلاش‌هایی برای ارتقای ضمانت اجرای حکم شده است ولی به نظر می‌رسد که متن فوق‌الذکر در مقایسه با تبصره «۲» اصلاحیه سال ۱۳۹۷ به شرح ذیل بسیار ضعیف‌تر است و لذا ارزش‌افزوده‌ای برای قانون نخواهد داشت:

تبصره «۲»- مالک سهام مؤسسات اعتباری بیش از حدود مجاز ذکر شده، نسبت به سهام‌مآزاد، فاقد حقوق مالکیت اعم از حق رأی، دریافت حق تقدم و دریافت سود می‌باشد و درآمد حاصل از سود سهام توزیع شده و حق تقدم فروش رفته نسبت به سهام‌مآزاد مشمول مالیات با نرخ صد درصد (۱۰۰٪) می‌شود و حق رأی ناشی از سهام‌مآزاد در مجامع عمومی به وزارت امور اقتصادی و دارایی تفویض می‌شود.

جمع‌بندی و اظهار نظر

بررسی عنوان، مقدمه توجیهی و از همه مهم‌تر متن طرح نشان‌دهنده آن است که متن اصلاحی ناظر به قانون مصوب ۱۳۸۷ بوده است و گویا طراحان طرح مشعر به اصلاح قانون در سال ۱۳۹۷ نبوده‌اند. از آنجایی که اصلاح اساسی انجام شده در سال ۱۳۹۷ یک دستاورد بزرگ برای مجلس بوده است بازگشت به قانون مصوب ۱۳۸۷ و اصلاح جزئی آن، بازگشت به عقب است و لذا مرکز پژوهش‌ها با کلیات این طرح مخالف است.